

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

2 de Definitione emtionis, & de re vendibili, & distinctione mercaturæ &
negotiationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

DE OBLIGATIONIBVS, ET CONVENTIONIBVS CONSENSV INITIS. LIBER XXV.

De emtione & de distinctione nominis emtionis. Cap. 1.

Apud Iustin. Lib. 3. tit. 24. P. lib. 18. tit. 1. C. lib. 4. tit. 36

- 1 Emtionis nomen in genere & specie quid contineat.
- 2 Emtionis formula omnibus conventionibus adhibebatur.
- 3 Mancipi res que, & quomodo transferentur.
- 4 Are & libra quomodo fiebat venditio. eod.
- 4 Emere & vendere quando promiscue, & quando distincte accipiuntur.

Requisitum est ut emtio cum sit, operæ precium esse duco diutius in ea pertractanda immorari, Et quomodoque tractanda sit inter probos viros, admonere: & qua ratione cauendum, ne contractus, qui non ob aliam causam, quam ut necessitati hominum mederetur, in gærium vsum veniat, in luxum libidinemque fœneratorum conuertatur. Sic etiã & Tiberius apud Cornel. Tacit. lib. 6. annalium prospexisse fertur. Ne quæ remedio quaesita est emtio & venditio, in contrarium mutaretur, cum fœneratores omnem pecuniam mercandis agris necessariam, condiissent. Proinde prius monendi sumus, emtionem in genere & specie accipi: siquidem generali emtionis appellatione, omnis contractus, ex quo dominium transfertur, continetur, & ita in lege 11. Tabularum vsurpatum nomen notat Pomponius, l. stat. lib. 2. §. 1. de stat. lib. lib. 40. P. tit. 7. Quare & alibi in iuris corpore, in ea lata significatione comperitur, §. 1. de contentio. inter domi. §. emtorem fendi, lib. 2. Fœdorum, tit. 42. vt & legatum contineat, l. sicut 8. §. venditionis autem, quib. mod. p. gn. vel hypothec. soluit. lib. 2. P. tit. 6. Sic apud Varronem. In emtionibus, inquit, dominium legitimum, sex fere res perficiunt: si hereditatem instam adiit: si, vt debuit mancipio accepit, a quo iure civili potuit: aut si iure cessit: cui potuit iure cedere, & id ubi oportuit: aut si vfu cepit: aut si preda sub corona emit: tumus, cum in bonis scellione cuius publice emit. In horum emtione solet accedere peculium, aut si exco, ter stipulatio, intercedere sanum enim esse furis noxiisque soluti: aut si mancipio non datur dupla promitti: aut si ita pacti, simpla. ¶ Hec ¶ Vatro lib. 2. de re Rustica. c. 10. Porro hæc appellatio per extensionem ad alia, quam quæ vere emuntur, extenditur, vel quod si, missimus transferendi dominii olim titulus esset, cui nõ adhiberetur emtio, vt trumque summo digito indicio. P. imum ostendit Horatius 2. epist. ad Iulium Florum.

Si proprium est quod quis libra mercatur & are,
Quadam, si credis consultiis, mancipat vsus.
Et Martialis, lib. 2. Epigram. epig. 20.
Carmina Paulus emit, recusat sua carmina Paulus.
Nam quod emas possis dicere iure tuum.

Neque quicquam eam rem videret vendere, de cuius dominio agitur, ne ad emto'em transeat: sed hoc locatio est, vel genus alterius contractus, l. volentis in l. cum manu facta 80. §. fin. de contr. ahen. emt. P. Et Phœnicides cum apponebat pisces in conuulo, sed iis dumtaxat qui symbolum dedissent dicebat, mare quidem esse commune sed pisces in eo natos, eorum qui emissent, in Apoth. Erasmi. lib. 6. in variorum Apoth. Quocirca in emtorem, inita semel emtione omne periculum, vt in dominum transit, l. necessario, §. l. id quod post semel perfectam, de peric. & commo. rei vend. P. Alterum autem quod diximus, antiquis placuisse titulos transferendi dominii habuisse, vt plerumque additam emtionem, quod fiebat adhibito libripende, are & libra, §. sed vt nihil antiquitatis, de testam. apud Iustinia. ¶ Vnde ¶ ius mancipi & dominii. Sic etenim Plinius consuetudinem fuisse seruatum in emtionibus quæ mancipi sunt, libram interponere, Plinius, lib. 3. histo. Na. ca. 3. Mancipatio xepiow, Græcis est in manu positio: qua ratione res alienabiles nostræ, mancipi dictæ: aliæ non mancipi, liberæ & nullius, Cicero in Topyc. Mancipatio, inquit Boetius, lib. 3. Topic. imaginaria quædam venditio est: quod ipsum ius, proprium est ciuium Romanorum: & res ita a-

gitur, adhibitis non minus quam quinque testibus ciuibus Romanis, puberibus & eo qui libripens dicitur, is qui mancipium accipit, æs tenens ita dicit: hunc ego hominẽ ex iure Quiritum meum esse aio, isque mihi emtus est hoc are, aneque libra: deinde are percutit, idque æs dat ei, a quo mancipium accipit, quasi pretii loco. Inde mancipare pro vendere, imo emphaticus, plus quam vendere, & maiori solemnitate. Quemadmodum apud Ciceronem, Philip. 2. Tum ipse venditum atque mancipatum tribunatum consiliis nostris opposuit. Iulius Paulus rem emtam mancipatione & traditione perfecta, si emittatur, auctoritatis venditorem duplo tenus obligari tradit, Iulius Paulus, lib. 2. recept. sententia. tit. 17. de emto. & vendito.

¶ In specie, ¶ emtionis nomen accipitur prout est contractus nominatus ab aliis, proprius & separatus, de quo nunc agimus. Relatiuum porro emtionis, venditio est, quibus promiscue aliquando vfi sunt veteres, Caius, in l. veteres 20. de actio. emt. lib. 19. P. tit. 1. lex conuentionem, C. de pact. l. cum apparebit 50. loca. lib. 9. P. tit. 2. Emto'r tamen proprie is qui comparat vel acquirit: venditor is qui distrahit: sic in veteri verbo rusticorum, bonum patrem familias, dictum est, esse debere vendacem, non emacem, Cato de veruistic. cap. 2. Plinius lib. 18. cap. 5. inter quæ multum interest, cum plerumque alicui vendere prohibitum sit, non autem emere, vt in personis docebitur, §. l. in quorum, de pigno. P. leg. multum interest, de verbor. oblig. P. l. sua res. Non licet, de contrah. emt. P. Et vt ait Paulus, aliud vendere, aliud emere, alius emto'r, alius venditor, sicuti aliud pretium, aliud merx, l. 1. §. penul. de contrahen. emt. P. l. 1. de rerum permut. lib. 19. P. tit. 4.

De definitione emtionis, & de re vendibili, & distinctione mercaturæ & negotiationis. Cap. 2.

- 1 Emtionis definitio.
- 2 Bona fides quo tempore in emtione adesse debet.
- 3 Emtionis diuisio, in imaginariam veram, & litis estimatiuam.
- 4 Emtionis substantia tria, res, pretium, consensus.
- 5 Emtio scriptura quando perficitur, eod.
- 5 Emi vendens que res possunt.
- 5 & 6 Merx, Mercatus quid.
- 5 Commercium quid.
- 6 Emtio sine re existente vel futura esse non potest.
- 7 Mercator & mercatura quid.
- 7 Negotiatio quid, & Negotiator quis, eo.
- 8 & 9 & 10 Mercatura due species, & subdiuisio.
- 8 Commerciorum species.
- 9 Cauponaria ars qua.
- 9 Præceptoribus merces soluenda, eod.
- 11 Navigationem & eius negotiationem qui inuenerunt.
- 11 Nauis, nauarchi, nauicularii, quid, eod.
- 12 Ratis quid.
- 13 Mercature inuentum refertur ad Pæno.

○ Missis ¶ aliorum finitionibus, quæ de emtione fiunt, vel nimium angustæ, vel latiores quam substantia possit, nostram exhibeamus, vt Emtio sit contractus, l. Labco. §. contractum, de verbor. signifi. nominatus: iurisdictionem de pact. P. bonæ fidei, l. si dolo aduersarij 5. de rescind. vend. C. lex emt. 11. de actio. emt. P. iurisdictionem, d. l. iurisdictionem, de pact. l. 1. §. si de contra. emto. P. l. ex hoc iure, de inst. & sur. §. ius autem gentium, de iur. natur. per quem fit commutatio rei cum certo pretio, l. 1. de rer. permutat. in P. §. 1. de emtio. apud Iustin. l. 1. §. fin. de contra. emt. P. ex consensu, l. 1. de contra. emt. P. l. 2. de actio. §. 1. de obligat. qua ex consen. l. 2. C. de contrahen. emt.

¶ Bona fides exigitur in emtione & tempore conuentionis, l. 2. §. 1. pro emt. l. 3. pro soluto in P. l. si cum aliena, in princ. de vsu. P. Imo dolus abesse debet a venditore, nõ tantum tempore venditionis, sed omnino, & omni tempore sequenti, vt notat Cynus, in authentica sacramenta puberum, quaestio. 17. si aduers. vend. C. & Baldus,

& Baldus in l. si cum fundum per eum textum §. de contrahen. emt. P. Dolique venditoris nocet emtori l. cum qui §. prator. de public. in rem actio. P. Quia emtor non potest esse melioris conditionis in re emta quam venditor, in l. in his §. non debeo. de regul. iur. & eade causa debet esse emtoris in agendo. quæ fuerit venditoris, in iur. §. plerumque. de reg. iur. P. l. si quando §. heres. de legat. 1. cum in locum eius succedat. l. 2. §. fin. de heredi. vel actio. vendi. & ab eius persona, omnes exceptiones in personam emtoris transeant, l. si a te §. si. & l. si mater. in fi. de excep. rei iudi. ¶ Distinguntur inter veram & imaginariam venditionem, quod illi res & pretium accedat: imaginaria autem fit, pretio non accedente, quæ pro non facta est & ideo nec alienatio intelligitur rei, Paul. l. nuda §. de contr. emt. l. contractus §. 3. de act. P. cum sim. ibi nota. Potest etiam diuidi emtio in eam, quæ consensu solo fit, de qua loquimur: & in eam quæ per mancipationem fiebat, per as & libram, quæ etiam imaginaria, ratione aliorum negotiorum cui adhibebatur extra contractus, dixerit. §. sed ut nihil antiquitatis. de testam. de qua superiore capite dictum est. Litis æstimationem, inter species venditionis poni non ambigitur. l. pro emto. lib. 41. P. tit. 5. l. plerumque 11. §. si ante matrimonium, de iure dot. P. vel saltem similem emtionem esse in aliquibus, l. 3. pro emto in P. l. eius §. l. seg. de rei vin. P. non enim vere simplex venditio est, l. quoties 17. sol. mat. P.

¶ In emtionibus tria substantiam constituunt, quæ necessario requiruntur, res, pretium, & consensus. §. 1. 2. 3. de emtio. ap. l. fin. l. in venditionibus, l. 2. C. eod. l. 2. de actio. nam quod relatum est de necessitate scripturæ, nõ prius emtionem esse, quam ea perfecta sit, intelligitur si ita lex emtionis dicta sit, vt de ea fieri scriptura, vt in l. contractus, de iude instrum. C. §. 1. de emt. ap. l. fin. non aliter: quia sine instrumentis alioquin valent, quæ consensu peraguntur. l. cum instrumentis, C. de iude instrum. l. cum ro. C. de probatio. l. non figuræ, de actio. P. Et de illis solent tantum instrumenta, probationis faciliore causa conscribi, l. contrahitur, de pigno. P. leg. pactum, C. de pact.

¶ Res, ¶ in materia, merx dicitur etiam l. 1. de contra. emt. P. id est, res vendibilis, ynde & meretricies merciales dicuntur, quæ pretio profituuntur & vendunt pudicitiam, l. mercalem, de condition. ob tur. cum. C. Inde & mercatus & nundinæ, l. 1. de nund. C. Commercia etiam, quorum quoque appellatio ad alios contractus extendi a commutatione mercium potest. glo. in §. idem iuris, de iuri. stipul. in verbo commercium, rubr. de commerc. ¶ Mercator, in l. 3. quæ res vendi nequeant, C. l. 1. quæ res exportat. neg. C. l. 2. de Emuchis, C. commercium quippe est libera communicandi contrahendi & commercandi facultas, & Græcis συνάραγμα, εμπορία, & ἔμπορος: vt nundinatio per emtionem, & ἐμπορία.

¶ Sine ¶ re quæ vaneat, nec emtio, nec venditio contrahitur, Pomp. leg. nec emtio, §. de contrahen. emt. Sufficit autem rem esse, et si ea præsens non sit, attamen quæ esse possit, vt & alia seu euentus dubius, dict. leg. nec emtio, & l. si factum retis. de actio. emt. P. de iactu retis emt. Valer. Maxim. libr. 4. ca. Suetonius, lib. de illust. Rhetorib. Diogen. Laert. in 1. & spes emi possit future rei, in l. spem. C. de dona. & fructus futuri, l. si debitor 39. de contrah. emt. P. dicit. l. nec emtio. Generaliter regula iure, res omnis quæ non habet prohibitionem alienationis, vendi potest, & emi, quam quis possit habere & possidere, quæue a commercio non eximatur, vel a natura, vel iure gentium, vel iure ciuili, l. si emtionem, §. omnium rer. de contra. emt. siue mobiles siue immobiles, siue corporales, siue iura sint, toto tit. de hered. vel act. ven. C. Nec tamen me præterit mercis nomen ad restantium mobiles pertinere. ex sententia Vlpiani, in l. mercis appellatio 66. de verb. signifi. neque adhuc omnes venire eo nomine, cum nec mercis nomine contineri seruos Africanos placuerit: ex Melæ sententia. Quamobrem non mercatores dici venalities dici eos, qui vendunt, l. mercis appellatio 209. de verb. signifi. l. 1. §. licet, de tributor. actio. Verum tamen ex nominis extensione venalitariam vitam exercentes, & mercatores dici posse receptum est: & seruos venales ex interpretatione in me. ce esse, l. seruos 71. §. fin. de legat. 3.

¶ d. l. 1. §. licet, de tributor. actio. ¶ Mercator ¶ tamen existimamus & mercaturam circa res mobiles. Mercator videlicet, qui plures facit emtionem vt vendat. Non enim qui fidelicet, qui quando emt, vt lucratur, & vt aliquando vendat, mercator dicitur, sed qui ei rei omni studio & potissimum incumbit, l. 1. in illa glo. in verbo, omnes, de tributor. act. P. l. legatis seruis, & ibi Barb. & alii interpret. de legat. 3. Angel. Aret. in §. introduct. in versu. in glo. negotietur quod cum eo qui in alien. potest. ap. l. istina. Vt apud

Callistratum negotiator dicitur, qui maiorem partem facultatum in negotiationibus adhibet, non qui aliquam particulam. Callistra. l. semper §. negotiatio, de iur. immunita. Quamquam & iterum negotiator paulo aliter quam mercator dicitur, a negotio: negotium autem quod negat otium, vt is negotiator vere dicitur, qui omni genere lucri laboriose vitam exerceat siue emendo, siue vendendo, aut locando, aut conducendo, teste Martiano l. Cto, l. legatus seruis. 63. de leg. 3. lib. 22. P. tit. 1. ¶ Plato, ¶ mercaturæ species alias hoc modo & commerciorum explanat. Commerci, inquit Plato, lib. de ente siue in Sophista, dua species: una in largitione: altera in emtione & venditione consistit. Eam rursum, quæ ad emendum vendendumque pertinet, bifariam diuidimus. Qui opera sua venalia facit, propriorum venditor nominatur: qui aliena vendit, commutator.

¶ Commutatio ¶ autem, aut inter eiusdem ciuitatis ciues conficitur, quam cauponariam, καπηλασίαν, vocamus: aut inter ciues & peregrinos, emendo vel vendendo, res ex vrbē alia in aliam permutatur, & mercaturam dicimus. Mercatura præterea duplex, altera ad victum corporis spectat: altera ad animi disciplinam, commutatque nummis eruditionem, si quis ea quæ didicere doceat, atque hunc mercatorem scientiæ vocat sophistam. Quo loci arguere videtur & reprehendere, vendentes eruditionem: non tamen eos qui honorarii loco mercedem laborum, quæ digni sunt capiunt licite, & ideo annonæ illis qui publice erudunt, ex ecclesiasticis prouentibus per facta concilia, & comitia Gallia assignata sunt, vt gratis pauperes potissimum erudirent, c. quia nonnulli, de magistris ap. Greg. & in constitution. comitiarum generalium, artic. 9. Et Paulus Iurifcons. mercedes præceptoribus soluendas a tutore tradit, non quas minimas poterit, sed pro facultate patrimonii, & pro dignitate natalium, leg. cum plures 13. §. cum tutor, de admin. tutor. lib. 26. P. tit. 7. Neque tamen ideo recte dicitur venalis scientia, sed potius remuneratio debita præceptoribus, vt in l. Atilius, de don. P. l. qui filii, vbi pupill. educa. deb. P. l. fin. de aliment. pup. præs. C. illis maxime qui iura docent. Est enim sanctissima ciuilis sapientia, sed quæ pretio númerio non sit æstimanda, nec de honestanda, dum in iudicio honor, id est, salarium petitur, qui ingressu sacramenti offerri debuit, l. 1. §. proinde, de variis & extraord. cog. ¶ Mercaturæ ¶ rursum, quæ ad victum corporis spectat apud Aristotelem tres species ponuntur: nauigatio, deuectio, negotiatio, l. Politicor. cap. 7. Aristot. ¶ Tradit ¶ Dionysius, libr. de situ orbis. Phœnicum mercaturam nauigationis esse inuentum: de illis enim ait.

Οἱ δὲ δαλὸν ἐγγυς ἐόντες ἐπὶ αὐτοῖν πολυκίνας τῶν δὲ ἀνδρῶν γένους ἐν ἐπιθροῖσι γερῶσιν, οἱ πρῶτοι νηυσὶν ἐπιπορεύουσι θαλάσσης, πρῶτοι δὲ ἐμπορίας ἀναδιδόντες ἐμνήσασιν, &c.

Id est:
In vero mari vicine existemes Phœnicos,
Eorum hominum originis qui Erythraei nati sunt.
Qui primum nauibus periculum fecerunt maris,
Primi item negotiationem mariuagiam fecerunt. &c.

Inde naualia commercia, & leges nauales quæ de eis dicta aliter & Rhodiæ, c. Rhodiæ leges 2. distinet. existant & leges nauales Iustiniani Græce excusæ. A nauis nauigatio, nauigans, ea nauiganti, de v. sur. & nauicularii, toto tit. de nauic. & nauicularis, libr. 11. C. qui nauium sunt domini. Et nauicularii quoque, teste Vegetio, qui Græcis nauarchi, qui in classe singulis nauibus præfunt, Vegetius lib. 4. de re mil. & de illis intelligi debent rubrica, & l. 1. de hered. decurio. & nauicularior. lib. 6. C. & l. semper §. negotiatores, de iure immunita. P. Nauis porro hic erit, siue sit flumiatilis, siue marina, siue in aliquo stagno nauiget, siue σπηδία, in l. 1. §. nauem, de exercitoria actio. id est, quæ in portu seu in statione consistat. ¶ Continetur ¶ & nauis nomine ratis, quæ Græcis ραῖς, quæ est, com. pago connexarum trabium, quæ vtebantur antiqui ante nauium inuentionem, quæ tamen accedere tuto mare ob fluctus non potest. l. soler, de feriis, P. ¶ Mercaturæ ¶ ad inuentum Penorum 13 refert Plinius, lib. 7. histor. Nat. c. 56. cui & consentire videtur illud Ezechia, Carthaginensium negotiatores sui a multitudine cunctarum diuitiarum, argento, ferro, stanno, plumboque impleuerunt nundinas tuas, Ez. ecb. 17.

De Mercatibus & Nundinis, Cap. 3.

Lib. 50. P. tit. 11. Lib. 4. C. tit. 60.

- 1 Nundina serie Paganorum ethnica.
- 2 Mercatus & mercatorum utilitas.

Ro-
ptum
ritum
libra:
cipit,
bat-
dimo-
man-
zulus
catur,
Pau-
ctus
4
im.
de ali-
br. 19.
9. P.
endi-
m pa-
cem,
ultum
in au-
P. leg.
strah.
ntor,
de con-
di-
ntio-
rel n-
1
no-
ctum,
fidel,
mt. P.
10. P.
per
ntat.
nten-
1
onis,
1
u. P.
endi-
vntus,
d. C.
ldus.